

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 ภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

ชนภัทร แสนธิจักร* และ ชลธิศ โลศิริ

สำนักงานอธิการบดี งานนโยบายและแผน กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170

*อีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ: chonnapat.san@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยมหิดลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ผ่านการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับสถาบัน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ระดับความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 กับ SDGs ในระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ ตัวชี้วัดหลัก (CKPIs) และตัวชี้วัดทั่วไป (KPIs) 2) จำแนกประเภทของความเชื่อมโยงเป็นความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage) และโดยนัย (Implicit Linkage) โดยใช้แนวทางการตีความตามบริบท (Contextual Interpretation) และ 3) ประเมินระดับความครอบคลุมและระดับความแน่นของ SDGs ที่ปรากฏในแผน พร้อมเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างการบูรณาการอย่างเป็นระบบ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์ความถี่เชิงปริมาณ (Frequency Analysis) ภายใต้กรอบแนวคิด SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย ผลการวิเคราะห์พบว่า 1) แผนยุทธศาสตร์เชื่อมโยงกับ SDGs จำนวน 11 จาก 17 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 64.7 โดย SDG 9, 4, 8, 17 และ 12 ปรากฏมากที่สุด ขณะที่ SDG 1, 2, 5, 6, 14 และ 15 ไม่ปรากฏเลย 2) ความเชื่อมโยงส่วนใหญ่เป็นแบบโดยนัย ปรากฏในระดับโครงการและตัวชี้วัดทั่วไป มากกว่าระดับ CKPIs และ 3) การบูรณาการ SDGs ยังขาดความชัดเจนเชิงระบบ จึงเสนอให้มหาวิทยาลัยพัฒนากลไกระดับสถาบัน กำหนด SDG Targets ในตัวชี้วัดหลัก ขยายขอบเขตสู่ SDGs ที่ยังไม่ปรากฏ และส่งเสริมการออกแบบโครงการตามกรอบ SDG Targets เพื่อยกระดับสู่ความเป็นต้นแบบด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน, มหาวิทยาลัยมหิดล, แผนยุทธศาสตร์, การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

Content Analysis of Mahidol University Strategic Plan (2024 - 2027) under the Framework of Sustainable Development Goals (SDGs)

Chonnapat Santijak* and Chonlathit Losiri

*Office of the President, Policy and Planning Unit, Division of Planning, Mahidol University,
Phutthamonthon District, Nakhon Pathom 73170, Thailand*

*Corresponding author's e-mail: chonnapat.san@mahidol.ac.th

Abstract

Mahidol University places a strong emphasis on advancing the Sustainable Development Goals (SDGs) through institutional-level strategic planning. This study aims to: 1) analyze the level of linkage between the Mahidol University Strategic Plan (2024 - 2027) and the SDGs across four components—strategic themes, strategic initiatives, projects, and performance indicators (CKPIs and KPIs); 2) classify the linkages into two categories: explicit linkage and implicit linkage, using a contextual interpretation approach; and 3) assess the coverage and emphasis of the SDGs in the Plan, while proposing policy recommendations to enhance systematic integration. This qualitative research employed content analysis combined with frequency analysis, grounded in the conceptual framework of all 17 SDGs. The findings reveal that: 1) the Strategic Plan is linked to 11 out of 17 SDGs, representing 64.7% coverage. SDGs 9, 4, 8, 17, and 12 appear most frequently, while SDGs 1, 2, 5, 6, 14, and 15 are absent; 2) the majority of the linkages are implicit, with a stronger presence at the project and general indicator levels than at the CKPI level, which remains limited; and 3) the integration of SDGs lacks systemic clarity. It is therefore recommended that the University enhance institutional mechanisms, incorporate SDG Targets into core indicators, expand efforts to cover the unaddressed SDGs, and systematically design projects aligned with SDG Targets to position itself as a model for sustainable development.

Keywords: Sustainable development goals, Mahidol University, Strategic plan, Content analysis

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้รับการยอมรับในระดับโลก และกลายเป็นกรอบเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาทั้งระดับนานาชาติ ประเทศ และองค์กร ผ่านเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง 17 ข้อ ซึ่งได้รับการรับรองโดยองค์การสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2558 (United Nations, 2015) ในบริบทของประเทศไทย SDGs ยังถูกใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการรายงานความก้าวหน้าการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับประเทศ และเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาระยะยาวของประเทศผ่านกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2564; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีบทบาทเป็นแหล่งผลิตองค์ความรู้ ผู้สร้างนวัตกรรม และกลไกขับเคลื่อนสังคม จึงมีแนวโน้มในการบูรณาการ SDGs เข้ากับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์องค์กรอย่างเป็นระบบ (Sachs et al., 2020) ในประเทศไทย มหาวิทยาลัยหลายแห่งเริ่มนำ SDGs ไปสู่เชิงปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมและโครงการที่เน้นผลกระทบจริง เช่น การสนับสนุนทุนวิทยานิพนธ์เพื่อ SDGs และกิจกรรม community service ที่เกี่ยวข้อง (สรสินธุ์ ฉายสินสอน, 2567) อย่างไรก็ตาม ยังขาดการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในระดับแผนยุทธศาสตร์ ที่เชื่อมโยงเป้าหมาย SDGs กับโครงสร้างองค์ประกอบของแผนอย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยมหิดลในฐานะมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของประเทศ ได้แสดงบทบาทเชิงรุกในการขับเคลื่อน SDGs ผ่านการจัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น การจัดเวทีนำเสนอผลงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน การสนับสนุนทุนวิทยานิพนธ์ และการให้ทุนต่อยอดนวัตกรรมเพื่อเป้าหมาย SDGs สำหรับนิสิต นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2567ก) อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่วิเคราะห์เชิงโครงสร้างของแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 ภายใต้กรอบแนวคิด SDGs อย่างเป็นระบบ

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 โดยใช้กรอบแนวคิด SDGs ทั้ง 17 ข้อ และแนวทางตีความตามบริบท (Contextual Interpretation) เพื่อจำแนกความเชื่อมโยงของ SDGs กับตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ (Strategic Themes) กลยุทธ์ (Strategic Initiatives) โครงการ (Projects) ตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ (Core Key Performance Indicators: CKPIs) และตัวชี้วัดทั่วไป (Key Performance Indicators: KPIs) โดยแยกประเภทการเชื่อมโยงออกเป็นสองระดับ ได้แก่ ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage) และความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage)

แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หลักไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2567ข)

1. World Class Research and Innovation
2. Innovative Education and Authentic Learning
3. Policy Advocacy, Leaders in Professional/Academic Services and Excellence in Capacity Building for SDGs
4. Management Innovation for Sustainability

การศึกษานี้จึงมีความสำคัญเชิงนโยบายและเชิงวิชาการ ในการสะท้อนระดับการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายในแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยที่มุ่งสร้างดุลยภาพระหว่างความเป็นเลิศทางวิชาการ การบริหารจัดการ และความยั่งยืน (ธีรเสถียร ศิริธนาพันธ์, 2565) ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนากลไกติดตามและประเมินผลที่สอดคล้องกับกรอบ SDGs อย่างมีประสิทธิภาพในระดับองค์กร

ผลการศึกษานี้ได้จำกัดกรอบอยู่เพียงการประเมินระดับการบูรณาการ SDGs ของมหาวิทยาลัยมหิดลเท่านั้น หากแต่ยังมีคุณค่าในเชิงกรณีศึกษา (Case Study) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่กำลังเผชิญความท้าทายในการปรับแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทที่แตกต่างกัน การนำเสนอแนวทางการวิเคราะห์แบบสองชั้น (Explicit และ Implicit Linkage) ควบคู่กับการตีความตามบริบทเชิงเป้าหมายย่อย (SDG Targets) จึงเป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 กับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ ตัวชี้วัดหลัก (CKPIs) และตัวชี้วัดทั่วไป (KPIs)
2. เพื่อจำแนกประเภทของความเชื่อมโยงดังกล่าวออกเป็นสองระดับ ได้แก่ ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage) และความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage) โดยใช้แนวทางการตีความตามบริบท (Contextual Interpretation)
3. เพื่อประเมินระดับความครอบคลุมและระดับความแน่นของ SDGs ที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ และเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างการบูรณาการ SDGs ในระดับมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ภายในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 การวิเคราะห์เชิงบริบท (Contextual Interpretation) ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ แตกต่างจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Content Analysis) ซึ่งเน้นการนับความถี่ของคำหรือถ้อยความที่ระบุไว้โดยตรงในเอกสาร ในขณะที่ Contextual Interpretation มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความหมาย แรงจูงใจ และผลลัพธ์ที่สะท้อนในเนื้อหา โดยพิจารณาร่วมกับบริบทของยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ หรือกิจกรรมในแผน แม้ไม่มีการกล่าวถึง SDGs โดยตรงก็ตาม วิธีการนี้จึงมีความเหมาะสมกับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการจำแนก “ความเชื่อมโยงโดยนัย” (Implicit Linkage) ซึ่งไม่สามารถระบุได้ด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ทั้งยังช่วยให้การประเมินระดับการบูรณาการ SDGs

มีความลึกและแม่นยำมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยกรอบแนวคิด SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายเป็นกรอบวิเคราะห์หลัก ประกอบกับแนวทางการตีความตามบริบท (Contextual Interpretation) เพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาในแผนกับเป้าหมายย่อย (Targets) ของ SDGs

แหล่งข้อมูลและหน่วยวิเคราะห์

ผู้วิจัยใช้เอกสาร “แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567–2570” เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และจำแนกหน่วยวิเคราะห์ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ (Strategic Themes)
2. กลยุทธ์ (Strategic Initiatives)
3. โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Projects)
4. ตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ (Core Key Performance Indicators: CKPIs)
5. ตัวชี้วัดทั่วไป (Key Performance Indicators: KPIs)

เครื่องมือวิจัยและการเข้ารหัส

ผู้วิจัยพัฒนาแบบฟอร์มตารางรหัส SDGs (SDG Coding Table) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตรวจสอบว่าแต่ละหน่วยวิเคราะห์มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมาย SDGs ไດบ้าง และเป็นความเชื่อมโยงในลักษณะใด จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage):** กล่าวถึง SDGs หรือเป้าหมายย่อยอย่างเป็นทางการโดยตรงในแผน

2. **ความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage):** ไม่กล่าวถึง SDGs โดยตรง แต่มีเนื้อหา ผลลัพธ์ หรือเจตนารมณ์ที่สอดคล้องกับ SDG Targets ตามแนวทางการตีความตามบริบท

การเข้ารหัสดำเนินการโดยผู้วิจัย ผ่านการวิเคราะห์ข้อความในแผนเชิงโครงสร้าง พร้อมเทียบกับตาราง SDG Targets ที่เผยแพร่โดยองค์การสหประชาชาติ และหน่วยงานสนับสนุนในประเทศไทย เช่น SDG Move (SDG Move, 2567)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังการเข้ารหัส ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อแสดงความถี่ (Frequency) ของเป้าหมาย SDGs ที่ปรากฏในแต่ละระดับหน่วยวิเคราะห์ พร้อมทั้งประเมิน

1. **ระดับความครอบคลุม (Coverage):** จำนวนเป้าหมาย SDGs ที่ปรากฏหรือสะท้อนในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567–2570 ไม่ว่าจะในลักษณะชัดแจ้งหรือโดยนัย

2. **ระดับความเน้น (Emphasis):** ความถี่ของการกล่าวถึง SDGs ที่มากหรือน้อยในแต่ละระดับของแผน จากนั้นทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอภาพรวมการบูรณาการ SDGs ในเชิงกลยุทธ์ และเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อยกระดับการจัดทำแผนที่สอดคล้องกับกรอบ SDGs อย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาของแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567–2570 มุ่งประเมินระดับการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่ปรากฏในแผนทั้งในเชิงโครงสร้างและเนื้อหา โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ (1) การเชื่อมโยงเชิงกลยุทธ์ระหว่างองค์ประกอบของแผนกับ SDGs โดยจำแนกเป็นความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage) และความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage) (2) การประเมินระดับความครอบคลุมของ SDGs ที่ปรากฏในแผน และ (3) การวิเคราะห์ความถี่และระดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ของเป้าหมายแต่ละข้อ เพื่อสะท้อนแนวโน้ม จุดเน้น และช่องว่างของการบูรณาการ SDGs ทั้งนี้ การจำแนกความเชื่อมโยงออกเป็น “ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง” (Explicit Linkage) และ “ความเชื่อมโยงโดยนัย” (Implicit Linkage) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการวิเคราะห์ในครั้งนี้ เนื่องจากช่วยให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนยุทธศาสตร์กับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นระบบและลึกซึ้ง

1. การวิเคราะห์การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567–2570 กับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

ยุทธศาสตร์ที่ 1: World Class Research and Innovation

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายเพื่อยกระดับงานวิจัยและนวัตกรรมให้มีมาตรฐานระดับสากล โดยตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและประชาคมโลกในด้านสุขภาพ อุตสาหกรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านการสร้างระบบนิเวศด้านการวิจัยที่ครอบคลุม ตั้งแต่การผลิตองค์ความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี ไปจนถึงการประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์และเชิงนโยบาย

ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage)

SDG 3: สุขภาพและสุขภาวะที่ดี (Good Health and Well-being)

ปรากฏในกลยุทธ์การพัฒนา Global Talent ด้านการวิจัยสุขภาพ และการส่งเสริมงานวิจัยที่ตอบโจทย์ประเด็นสาธารณสุขระดับโลก เช่น โรคเขตร้อนและโรคอุบัติใหม่ (Target 3.c) โดยเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ และกิจกรรมในโครงการวิจัยสุขภาพ

SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education)

ปรากฏในกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาทักษะของบุคลากรด้านการวิจัยและนักวิจัยรุ่นใหม่ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้และการเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน (Target 4.4) โดยเชื่อมโยงในระดับกลยุทธ์ โครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย และตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure)

ปรากฏในเป้าหมายด้านการเพิ่มผลงานวิจัยคุณภาพสูง การสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านวิจัย เช่น Mahidol Innovation Valley และกลไกขับเคลื่อนนวัตกรรม รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (Target 9.5) ซึ่งครอบคลุมทั้งกลยุทธ์ ตัวชี้วัดหลัก โครงการ และกิจกรรม

SDG 11: เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)

กล่าวถึงในโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน (Target 11.3) โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง

SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals)

ปรากฏในกลยุทธ์ที่เน้นการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยกับสถาบันระดับนานาชาติ และการสนับสนุนโครงการวิจัยข้ามพรมแดน (Targets 17.6, 17.16) ครอบคลุมกลยุทธ์ CKPIs และโครงการด้าน international collaboration

ความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage)**SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth)**

สะท้อนผ่านกิจกรรมที่สนับสนุนการจัดตั้งสตาร์ทอัพ การพัฒนา Mahidol Innovation Valley และการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการส่งเสริมผลิตภาพทางเศรษฐกิจและการสนับสนุนผู้ประกอบการรายใหม่ (Targets 8.2, 8.3)

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน

แม้ปรากฏอย่างชัดเจนแล้ว แต่ยังพบความเชื่อมโยงโดยนัยในโครงการพัฒนาระบบบ่มเพาะผู้ประกอบการ กลไก Innovation Governance และการขับเคลื่อนธุรกิจเทคโนโลยี (Targets 9.2, 9.b)

SDG 12: การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Responsible Consumption and Production)

เชื่อมโยงผ่านงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิด Circular Economy การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการห่วงโซ่คุณค่าอย่างยั่งยืน (Targets 12.2, 12.5)

จากการวิเคราะห์พบว่า SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน เป็นเป้าหมายเดียวที่ปรากฏทั้งในลักษณะ “ความเชื่อมโยงโดยตรงชัดเจน” และ “ความเชื่อมโยงโดยนัย” ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 สะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการเชิงลึกของมหาวิทยาลัยในประเด็นด้านนวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบกับกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และกิจกรรมสำคัญของแผน ซึ่งต่อยอดจากบทบาทของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับโครงสร้าง

ยุทธศาสตร์ที่ 2: Innovative Education and Authentic Learning

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งพัฒนาระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเสริมสร้างทักษะใหม่ให้แก่ผู้เรียน ผ่านกลไกนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น Sandbox, Co-created Education และระบบ Reskill/Upskill เพื่อเตรียมความพร้อมกำลังคนให้สามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage)

SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education)

ปรากฏโดยตรงในเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต การเรียนรู้ และเทคโนโลยี การศึกษา และปรากฏใน CKPI ซึ่งมุ่งยกระดับคุณภาพมาตรฐานอาจารย์และหลักสูตร (Targets 4.4, 4.7, 4.c)

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure)

ปรากฏโดยตรงในยุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเรียนรู้ที่ทันสมัย ยืดหยุ่น และยั่งยืน เพื่อรองรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Target 9.4)

ความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage)

SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education)

สะท้อนผ่านตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ในระดับนานาชาติ (Target 4.c) การส่งเสริมระบบ Reskill/Upskill สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม (Target 4.3) และการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (Target 4.b)

SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth)

สัมพันธ์กับกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพ การเตรียมกำลังคนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และการประเมินความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิต (Target 8.6)

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน

สะท้อนผ่านแนวทางการเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น Sandbox และแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและชาญฉลาด (Target 9.4)

จากการวิเคราะห์พบว่า SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ และ SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน เป็นเป้าหมายที่ปรากฏทั้งในลักษณะ “ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง” และ “ความเชื่อมโยงโดยนัย” สะท้อนถึงการบูรณาการอย่างลึกซึ้งของมหาวิทยาลัยในด้านการศึกษาและนวัตกรรม โดยมีความเชื่อมโยงในระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และโครงการอย่างครอบคลุม ครอบคลุมเป้าหมายย่อยสำคัญ ได้แก่ Targets 4.3, 4.4, 4.7, 4.b, 4.c, 8.6 และ 9.4 ซึ่งมีบทบาทในการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในอนาคตอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3: Policy Advocacy, Leaders in Professional/Academic Services and Excellence in Capacity Building for SDGs

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นผู้นำทางวิชาการและนโยบายสาธารณะ โดยเน้นการให้บริการวิชาชีพและการอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนและประเทศในประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ตลอดจนการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การขับเคลื่อนเชิงนโยบายจากฐานวิจัย และการยกระดับมาตรฐานการให้บริการที่ตอบโจทย์สังคม

ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage)

SDG 3: สุขภาพและสุขภาวะที่ดี (Good Health and Well-being)

ปรากฏในเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่เน้นการขับเคลื่อนบริการวิชาการ การรับรองมาตรฐานบริการ และการส่งเสริมศูนย์ความเป็นเลิศระดับนานาชาติ ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพและการเสริมสร้างศักยภาพของบริการสาธารณสุข (Targets 3.8, 3.c, 3.d)

SDG 10: ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced Inequalities)

ปรากฏในกลยุทธ์ที่ส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในการสร้างผลกระทบเชิงนโยบายต่อประเด็นสังคมระดับชาติและภูมิภาค (Target 10.2)

SDG 11: เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)

ปรากฏในตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโครงการและกิจกรรมในระดับพื้นที่ โดยมุ่งพัฒนาระบบบริการและชุมชนอย่างยั่งยืน (Targets 11.3, 11.b)

SDG 16: สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions)

ปรากฏในกลยุทธ์ที่เน้นการยกระดับธรรมาภิบาล การส่งเสริมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการบริการสาธารณะ (Target 16.6)

SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals)

ปรากฏชัดเจนในกลยุทธ์และตัวชี้วัดที่สนับสนุนการสร้างความร่วมมือในระดับท้องถิ่น ประเทศ และนานาชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Targets 17.14, 17.16)

ความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบความเชื่อมโยงโดยนัยอย่างชัดเจนในองค์ประกอบของยุทธศาสตร์นี้ ซึ่งสะท้อนว่าเนื้อหา กลยุทธ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้อยุทธศาสตร์นี้มีการกล่าวถึง SDGs อย่างตรงไปตรงมา และมีการระบุเป้าหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดแจ้งในเชิงโครงสร้าง

ในยุทธศาสตร์ที่ 3 มีการบูรณาการ SDGs อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็นสุขภาพ ความเสมอภาค การพัฒนาเมือง ธรรมาภิบาล และความร่วมมือระหว่างภาคส่วน (SDG 3, 10, 11, 16 และ 17) ซึ่งทั้งหมดปรากฏใน

ลักษณะ “ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง” เท่านั้น โดยไม่พบ SDG ที่เชื่อมโยงทั้งสองลักษณะ ความโดดเด่นของยุทธศาสตร์นี้อยู่ที่การใช้ SDGs เป็นกรอบเชิงนโยบายที่มีโครงสร้างชัดเจน สะท้อนบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านองค์ความรู้และการบริการอย่างมีมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4: Management Innovation for Sustainability

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายเพื่อยกระดับระบบบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และยั่งยืน โดยเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการข้อมูล การพัฒนาทุนมนุษย์อย่างรอบด้าน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนองค์กรอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage)

SDG 7: พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Affordable and Clean Energy)

ปรากฏในกลยุทธ์ด้านการจัดการพลังงานอย่างยั่งยืน เช่น การติดตั้ง Solar Rooftop และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพภายในมหาวิทยาลัย (Target 7.2, 7.3)

SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth)

ปรากฏในกลยุทธ์ที่มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพของทุนมนุษย์และการเพิ่มผลิตภาพของบุคลากร (Target 8.4)

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure)

ปรากฏในแผนที่เน้นการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนา Cybersecurity และระบบสารสนเทศองค์กร (Target 9.4)

SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production)

ปรากฏโดยตรงในยุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาระบบบริหารจัดการพลังงานและทรัพยากรภายในมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทาง Green University และการจัดทำรายงานด้านความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดมหาวิทยาลัยสีเขียวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษา (สราวุธ แพพวก และ สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ, 2566) (Target 12.6)

SDG 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)

เชื่อมโยงโดยตรงกับนโยบายการลดการปล่อยคาร์บอน Net Zero Emission และมาตรการการจัดการพลังงานภายในองค์กร (Target 13.3)

SDG 16: สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions)

กล่าวถึงการเสริมสร้างระบบธรรมาภิบาล การควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงในองค์กร (Target 16.6)

SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals)

ปรากฏในกลยุทธ์ที่มุ่งสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในทุกระดับเพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Target 17.14)

ความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage)

SDG 3: สุขภาพและสุขภาวะที่ดี (Good Health and Well-being)

สะท้อนผ่านตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ การดูแลสุขภาพองค์กร และการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย (Target 3.9)

SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education)

สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร (Digital Skills) และแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยอ้างอิงจาก Impact Rankings (Target 4.4)

SDG 7: พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Affordable and Clean Energy)

แม้กล่าวถึงโดยตรงแล้ว ยังปรากฏในตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับ Green University และการจัดการพลังงานตามแนวทางยั่งยืน (Target 7.2, 7.3)

SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth)

เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบประเมินทุนมนุษย์และการใช้ทรัพยากรในองค์กร (Target 8.2)

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure)

พบในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น Cybersecurity, Data Platform และ IT Governance (Target 9.1, 9.c)

SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production)

สะท้อนผ่านการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและแนวคิด Circular Resource (Target 12.6)

SDG 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)

สอดคล้องกับตัวชี้วัด Net Zero Emission กิจกรรมลดการปล่อยคาร์บอน และแนวทางการจัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Target 13.3)

SDG 16: สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions)

สะท้อนผ่านตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และการจัดการความเสี่ยงในระบบภายใน (Target 16.6)

SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals)

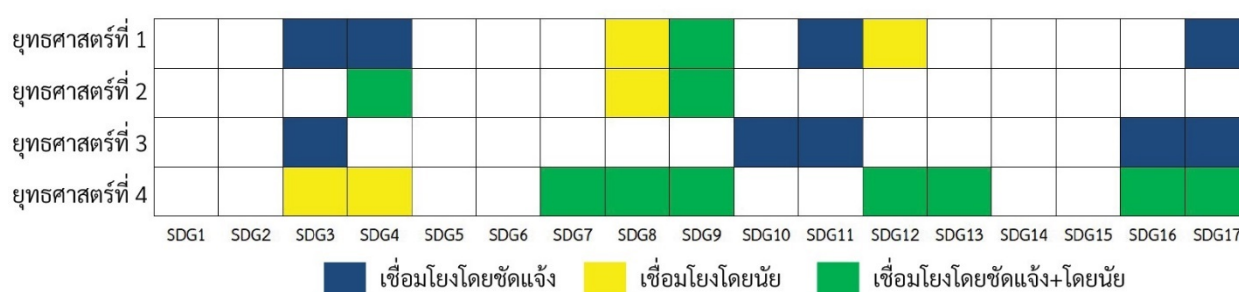
สอดคล้องกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพันธมิตร การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการบูรณาการแผนงานกับภาคีภายนอก (Target 17.6)

จากการวิเคราะห์พบว่า SDG 7, SDG 8, SDG 9, SDG 12, SDG 13, SDG 16 และ SDG 17 ปรากฏทั้งในลักษณะ “ความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง” และ “ความเชื่อมโยงโดยนัย” แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการอย่างลึกซึ้งและรอบด้านของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์ที่ 4 โดยครอบคลุมทั้งมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และธรรมาภิบาลโดยเชื่อมโยงในระดับกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และโครงการอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 1 การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2567–2570) กับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) โดยจำแนกระดับความเชื่อมโยง (ชัดเจน/โดยนัย)

ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	SDGs ที่มีความเชื่อมโยงโดยชัดเจน	SDGs ที่มีความเชื่อมโยงโดยนัย	SDGs ที่มีความเชื่อมโยงโดยชัดเจน + โดยนัย
ยุทธศาสตร์ที่ 1	SDG 3, SDG 4, SDG 9, SDG 11, SDG 17	SDG 8, SDG 9, SDG 12	SDG 9
ยุทธศาสตร์ที่ 2	SDG 4, SDG 9	SDG 4, SDG 8, SDG 9	SDG 4, SDG 9
ยุทธศาสตร์ที่ 3	SDG 3, SDG 10, SDG 11, SDG 16, SDG 17	-	-
ยุทธศาสตร์ที่ 4	SDG 7, SDG 8, SDG 9, SDG 12, SDG 13, SDG 16, SDG 17	SDG 3, SDG 4, SDG 7, SDG 8, SDG 9, SDG 12, SDG 13, SDG 16, SDG 17	SDG 7, SDG 8, SDG 9, SDG 12, SDG 13, SDG 16, SDG 17

หมายเหตุ : SDGs ที่มีความเชื่อมโยงโดยชัดเจน + โดยนัย คือการนับรวมระหว่าง SDGs ที่มีความเชื่อมโยงโดยชัดเจนและโดยนัย

ภาพที่ 1 ระดับการเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) กับยุทธศาสตร์หลักของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 – 2570

ตารางที่ 1 และ แผนภาพที่ 1 แสดงการเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) กับยุทธศาสตร์หลักของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 โดยจำแนกระดับความเชื่อมโยงออกเป็นความเชื่อมโยงโดยชัดเจน โดยนัย และทั้งสองลักษณะ

2. การวิเคราะห์ระดับความครอบคลุมของ SDGs ในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570

การวิเคราะห์ระดับความครอบคลุม (Coverage) เป็นการประเมินว่าแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 ได้บูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) อย่างทั่วถึงเพียงใด โดยพิจารณาจากการปรากฏของ SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายในองค์ประกอบหลักของแผน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ (Strategic Themes), กลยุทธ์ (Strategic Initiatives), โครงการหรือกิจกรรมสำคัญ (Key Projects/Programs) และตัวชี้วัด (Key Performance Indicators: Core KPIs และ KPIs) เกณฑ์การวิเคราะห์ที่อิงตามแนวทางการเข้ารหัสสองระดับ ได้แก่

ความเชื่อมโยงโดยชัดเจน (Explicit Linkage): กรณีที่มีการกล่าวถึงชื่อ SDG หรือ SDG Target อย่างเป็นทางการในเอกสารแผนยุทธศาสตร์ฯ

ความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage): กรณีที่กล่าวถึงแนวคิด ผลลัพธ์ หรือเนื้อหาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs โดยไม่มีการอ้างอิงชื่อ SDG โดยตรง โดยใช้หลักการตีความตามบริบท (Contextual Interpretation) เทียบกับ SDG Targets ทั้ง 169 ข้อขององค์การสหประชาชาติ

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีการเชื่อมโยงกับ SDGs จำนวน 11 จาก 17 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 64.7 ของ SDGs ทั้งหมด โดยปรากฏในลักษณะความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง จำนวน 27 ครั้ง และความเชื่อมโยงโดยนัย จำนวน 37 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 64 รายการเชื่อมโยง

เป้าหมายที่ปรากฏที่สุด ได้แก่

SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure)
(13 ครั้ง: 3 ชัดแจ้ง, 10 โดยนัย)

SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth)
(9 ครั้ง: 1 ชัดแจ้ง, 8 โดยนัย)

SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals) (9 ครั้ง: 6 ชัดแจ้ง, 3 โดยนัย)

SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) (8 ครั้ง: 2 ชัดแจ้ง, 6 โดยนัย)

การปรากฏของเป้าหมายเหล่านี้ในระดับกลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด สะท้อนให้เห็นถึงพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิชาการ การเตรียมกำลังคนในศตวรรษที่ 21 และการสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ

ในทางกลับกัน พบว่า SDGs จำนวน 6 เป้าหมายไม่ปรากฏเลยในแผนฯ ทั้งในลักษณะชัดแจ้งและโดยนัย ได้แก่

SDG 1: ขจัดความยากจน (No Poverty)

SDG 2: ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger)

SDG 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality)

SDG 6: น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation)

SDG 14: ระบบนิเวศทางทะเล (Life Below Water)

SDG 15: ระบบนิเวศทางบก (Life on Land)

รายละเอียดเชิงปริมาณเกี่ยวกับรูปแบบการปรากฏของ SDGs แต่ละข้อในแผนยุทธศาสตร์ สรุปไว้ใน ตารางที่ 2 ซึ่งแสดงจำนวนเป้าหมายที่เชื่อมโยงทั้งในลักษณะ “ชัดแจ้ง” และ “โดยนัย” ตลอดจนระบุเป้าหมายที่ไม่ปรากฏเลยในเอกสาร เพื่อสะท้อนระดับความครอบคลุมของแผนต่อกรอบ SDGs อย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 2 การปรากฏของ SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570

รูปแบบการปรากฏในแผนฯ	SDG
เชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง	SDG 10, SDG 11
เชื่อมโยงโดยชัดแจ้งและโดยนัย	SDG 3, SDG 4, SDG 7, SDG 8, SDG 9, SDG 12, SDG 13, SDG 16, SDG 17

รูปแบบการปรากฏในแผนฯ	SDG
ไม่ปรากฏ	SDG 1, SDG 2, SDG 5, SDG 6, SDG 14, SDG 15

3. การวิเคราะห์ความถี่และการจำแนกระดับความสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ (Quantitative Content Analysis) เพื่อประเมินระดับความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 กับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยใช้กรอบการเข้ารหัสทั้ง 17 เป้าหมายของ SDGs ควบคู่กับการพิจารณาบริบทของการปรากฏในระดับต่าง ๆ ของแผน ได้แก่ ยุทธศาสตร์หลัก (Strategic Themes) กลยุทธ์ (Strategic Initiatives) โครงการ/กิจกรรม (Projects) และตัวชี้วัด (Key Performance Indicators: KPIs และ Core KPIs)

แนวทางการวิเคราะห์นี้อ้างอิงแนวคิดการจัดหมวดหมู่และจำแนกความถี่ของสาระสำคัญในเอกสารเชิงปริมาณและบริบท (นพวรรณ มาดารัตน์, 2562) ร่วมกับการจัดระดับความถี่เชิงบริบท (Contextual Frequency) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากจำนวนครั้งและตำแหน่งของการปรากฏในองค์ประกอบของแผน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม และตัวชี้วัด เพื่อสะท้อน “ระดับความถี่เชิงกลยุทธ์” ของ SDGs ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการนับจำนวนครั้งเพียงอย่างเดียว

ด้วยเหตุที่แผนยุทธศาสตร์ไม่ได้ระบุการกล่าวถึง SDGs อย่างเป็นทางการในเชิงปริมาณ และหลายเป้าหมายปรากฏในลักษณะบูรณาการโดยนัย ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์การจัดระดับ “ความถี่เชิงบริบท” (Contextual Frequency) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำคัญของ SDGs ตามเกณฑ์ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับสูง (High Frequency): ปรากฏตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป หรือปรากฏในทุกระดับของแผน

ระดับปานกลาง (Moderate Frequency): ปรากฏ 2-5 ครั้ง และอย่างน้อยหนึ่งครั้งในระดับกลยุทธ์หรือตัวชี้วัด

ระดับต่ำ (Low Frequency): ปรากฏเพียง 1 ครั้งหรือไม่ปรากฏ โดยอยู่ในระดับโครงการหรือข้อความประกอบ

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 3 พบว่า SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure) ปรากฏมากที่สุดในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567-2570 รวมทั้งสิ้น 13 ครั้ง รองลงมา ได้แก่ SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth) (9 ครั้ง), SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals) (9 ครั้ง), SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) (8 ครั้ง), SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) (6 ครั้ง) เป้าหมายดังกล่าวจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความถี่การกล่าวถึงในระดับ “สูง” (ปรากฏ ≥ 6 ครั้ง) และพบในหลายระดับของแผน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด สะท้อนบทบาทของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนนวัตกรรม ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานความรู้ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างภาคส่วน

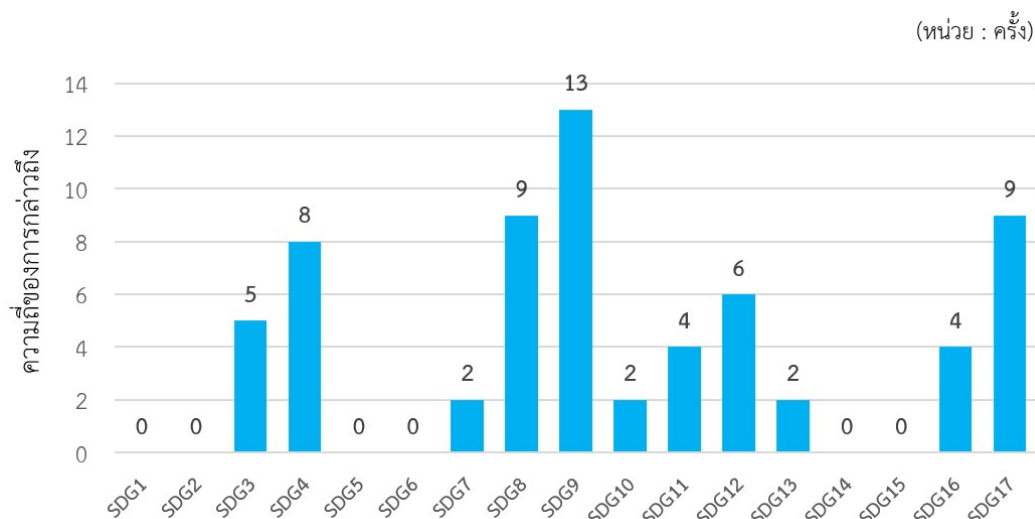
สำหรับกลุ่มที่มีความถี่ปานกลาง (2 - 5 ครั้ง) ได้แก่ SDG 3: สุขภาพและสุขภาวะที่ดี (Good Health and Well-being) (5 ครั้ง), SDG 11: เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) (4 ครั้ง), SDG 16: สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace, Justice and Strong Institutions) (4 ครั้ง), SDG 7:

พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Affordable and Clean Energy) (2 ครั้ง), SDG 10: ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced Inequalities) (2 ครั้ง), SDG 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) (2 ครั้ง) กลุ่มนี้สะท้อนการให้ความสำคัญกับมิติด้านสุขภาพ พลังงานสะอาด ความเป็นธรรม ความหลากหลายทางสังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับรอง

ในทางตรงกันข้าม พบว่า ไม่มีการกล่าวถึง SDGs จำนวน 6 เป้าหมายเลย ได้แก่ SDG 1: ขจัดความยากจน (No Poverty), SDG 2: ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger), SDG 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality), SDG 6: น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation), SDG 14: ระบบนิเวศทางทะเล (Life Below Water), SDG 15: ระบบนิเวศทางบก (Life on Land) ซึ่งแสดงถึงขอบเขตพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นด้านสังคมพื้นฐาน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และความเท่าเทียมทางเพศอย่างชัดเจน ผลการจัดระดับดังกล่าวสะท้อนถึง “ระดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์” ของ SDGs ในแผนมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 โดยอิงจาก “ความถี่การปรากฏ” ในแต่ละส่วนของแผนยุทธศาสตร์ และสามารถดูรายละเอียดเชิงเปรียบเทียบได้จาก ภาพที่ 2

ตารางที่ 3 ระดับความถี่ของการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ในแผนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570

ระดับความถี่ในการกล่าวถึง SDGs	SDGs ที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์	จำนวนที่ปรากฏ (ครั้ง)
สูง (ปรากฏ ≥ 6 ครั้ง)	SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน	13
	SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจ	9
	SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา	9
	SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ	8
	SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน	6
ปานกลาง (ปรากฏ 2-5 ครั้ง)	SDG 3: สุขภาพและสุขภาวะที่ดี	5
	SDG 11: เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน	4
	SDG 16: สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง	4
	SDG 7: พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้	2
	SDG 10: ลดความเหลื่อมล้ำ	2
	SDG 13: การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	2
ต่ำ/ไม่ปรากฏ (ปรากฏ ≤ 1 ครั้ง หรือไม่ปรากฏเลย)	SDG 1: ขจัดความยากจน	0
	SDG 2: ขจัดความหิวโหย	0
	SDG 5: ความเท่าเทียมทางเพศ	0
	SDG 6: น้ำสะอาดและสุขาภิบาล	0
	SDG 14: การอนุรักษ์ทะเลและทรัพยากรทางทะเล	0
	SDG 15: การอนุรักษ์ระบบนิเวศทางบก	0

ภาพที่ 2 ความถี่ของการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570

อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณารายการเชื่อมโยงทั้งหมด พบว่า การกล่าวถึง SDGs ในระดับตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ (CKPIs) ยังมีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับตัวชี้วัดทั่วไปและกิจกรรม ซึ่งสะท้อนโอกาสในการพัฒนา CKPIs ที่สามารถเชื่อมโยงกับ SDG Targets อย่างมีระบบมากขึ้นในอนาคต

4. การประเมินระดับการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และข้อเสนอเชิงนโยบาย

การประเมินการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ระดับความครอบคลุม (Coverage) และระดับความเน้น (Emphasis) ของ SDGs ที่ปรากฏในองค์ประกอบหลักของแผน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ ตัวชี้วัดหลัก (CKPIs) และตัวชี้วัดทั่วไป (KPIs) โดยใช้กรอบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Framework) ร่วมกับการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency Analysis) และการตีความตามบริบท (Contextual Interpretation) เพื่อจำแนกความเชื่อมโยงของ SDGs ทั้งในระดับชัดเจน (Explicit Linkage) และโดยนัย (Implicit Linkage) พร้อมทั้งอ้างอิงแนวคิดจาก Times Higher Education Impact Rankings และข้อเสนอแนะของ Sustainable Development Solutions Network (SDSN) ในการประเมินระดับความเข้มของการบูรณาการในระดับสถาบัน

ผลการประเมินพบว่า แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 กล่าวถึง SDGs รวมทั้งสิ้น 11 เป้าหมาย จากทั้งหมด 17 เป้าหมาย โดยเป้าหมายที่ปรากฏในระดับความถี่สูง ได้แก่ SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน, SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน, SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา, SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ และ SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน ซึ่งพบได้ในหลายระดับของแผน ทั้งในยุทธศาสตร์ โครงการ และตัวชี้วัด สะท้อนความมุ่งมั่นของมหาวิทยาลัยในด้านการพัฒนานวัตกรรม ระบบการเรียนรู้ และความร่วมมือภายนอก ในขณะที่ SDGs ที่กล่าวถึงในระดับปานกลาง เช่น SDG 3, SDG 11, SDG 16, SDG 7, SDG 10 และ SDG 13 มักปรากฏในระดับโครงการหรือกิจกรรมเฉพาะด้านเท่านั้น ขณะที่ SDGs อีก 6 เป้าหมาย ได้แก่ SDG

1, 2, 5, 6, 14 และ 15 ไม่ปรากฏเลยในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจสะท้อนข้อจำกัดเชิงฟังก์ชันที่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นด้านความยากจน ความเท่าเทียมทางเพศ และระบบนิเวศ

นอกจากนี้ การประเมินระดับการบูรณาการในเชิงกลยุทธ์ พบว่าการกล่าวถึง SDGs ส่วนใหญ่อยู่ในระดับโครงการและตัวชี้วัดเป็นหลัก โดยยังมีส่วนน้อยที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์หรือกลไกกำกับติดตามในระบบ เช่น การออกแบบนโยบายที่อิงกับเป้าหมาย SDGs อย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ การอ้างอิง SDGs ส่วนใหญ่ยังอยู่ในลักษณะทั่วไป โดยไม่ระบุเป้าหมายย่อย (SDG Targets) อย่างชัดเจน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการประเมินผลลัพธ์เชิงยุทธศาสตร์ และลดทอนความสามารถในการรายงานตามกรอบสากล

จากผลการประเมินข้างต้น ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างการบูรณาการ SDGs ในระดับมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ ได้แก่

1. พัฒนากลไกระดับสถาบัน เพื่อกำกับและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้าน SDGs อย่างชัดเจน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ หน่วยงานกลาง หรือศูนย์ข้อมูลติดตามความก้าวหน้า
2. กำหนด SDG Targets เป็นส่วนหนึ่งของแผนกลยุทธ์และตัวชี้วัดหลัก โดยเฉพาะในระดับ CKPIs และ KPIs เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับกรอบการประเมินระดับโลกได้โดยตรง
3. ขยายขอบเขตการดำเนินงานไปสู่ SDGs ที่ยังไม่ปรากฏ โดยส่งเสริมงานวิจัยและบริการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความยากจน ความเสมอภาค และสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐาน
4. ส่งเสริมการออกแบบโครงการตามกรอบ SDG Targets อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินผลลัพธ์และรองรับการจัดอันดับในระดับนานาชาติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 ภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)” สะท้อนให้เห็นถึงระดับการบูรณาการ SDGs ในเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในมิติสำคัญ ได้แก่ SDG 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure), SDG 4: การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education), SDG 8: การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน (Decent Work and Economic Growth), SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Partnerships for the Goals) และ SDG 12: การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) ซึ่งล้วนปรากฏทั้งในลักษณะความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้งและโดยนัย ผ่านยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัดในแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย การที่แผนยุทธศาสตร์สามารถเชื่อมโยงกับ SDGs ได้ถึง 11 เป้าหมายจากทั้งหมด 17 เป้าหมาย (คิดเป็นร้อยละ 64.7) แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยมหิดลมีความตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลากหลายมิติทั้งในด้านสุขภาพ การศึกษา นวัตกรรม เศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาระดับประเทศ พบว่ามหาวิทยาลัยไทยหลายแห่งยังมุ่งเน้นการบูรณาการ SDGs ในระดับกิจกรรมและโครงการมากกว่าการฝังกลยุทธในระดับยุทธศาสตร์หรือตัวชี้วัดกลาง (มานะ สิ้นธวงษานนท์ และคณะ, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า การบูรณาการ SDGs ในแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมีสัดส่วนใหญ่ปรากฏในระดับโครงการ กิจกรรม และตัวชี้วัดทั่วไป มากกว่าการกำหนดไว้ในระดับตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ (CKPIs) ที่สะท้อนความสำคัญเชิงกลยุทธของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ ในขณะเดียวกัน การดำเนินการบูรณาการ SDGs ให้ประสบความสำเร็จยังต้องอาศัยกลไกภายในองค์กรที่เอื้อต่อการติดตามประเมินผล และการจัดการฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ (ศิริวรรณ สนั่นเชื้อ และ เกียรติศิริ เจริญวิศาล, 2567) ซึ่งสะท้อนจุดที่แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะการจัดระบบข้อมูลที่เชื่อมโยง CKPIs กับ SDG Targets เพื่อใช้ในการติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แม้การบูรณาการในระดับกิจกรรมและตัวชี้วัดทั่วไปจะมีความหลากหลายและตอบสนองต่อบริบทการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดี แต่การบูรณาการในระดับตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ (CKPIs) ยังมีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดทิศทางร่วมของมหาวิทยาลัย การวัดผลสำเร็จในระดับองค์กร และการยกระดับการรายงานผลตามมาตรฐานสากล ซึ่งยังไม่ปรากฏอย่างเด่นชัดในแผนยุทธศาสตร์ฉบับปัจจุบัน

นอกจากนี้ การที่ SDG 1: ขจัดความยากจน (No Poverty), SDG 2: ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger), SDG 5: ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality), SDG 6: น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation), SDG 14: ระบบนิเวศทางทะเล (Life Below Water) และ SDG 15: ระบบนิเวศทางบก (Life on Land) ไม่ปรากฏในแผนเลย ไม่ว่าจะเป็นลักษณะชัดแจ้งหรือโดยนัย อาจสะท้อนข้อจำกัดด้านพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้มุ่งเน้นด้านการพัฒนาชนบท ความเท่าเทียมทางเพศ หรือระบบนิเวศโดยตรง อย่างไรก็ตาม ช่องว่างดังกล่าวอาจถือเป็นโอกาสเชิงกลยุทธสำหรับการขยายบทบาทในอนาคต เช่น การออกแบบโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียม หรือการสร้างนวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในมิติที่ครอบคลุมมากขึ้น

ภาพรวมของการวิจัยจึงสะท้อนถึงแนวโน้มที่ดีของการบูรณาการ SDGs ในระดับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย โดยมีการเชื่อมโยงที่หลากหลาย ครอบคลุม และมีทิศทางที่ชัดเจนในหลายมิติสำคัญ อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสในการพัฒนาต่อในระดับระบบ เช่น การจัดการข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ การกำหนด CKPIs ที่สอดคล้องกับ SDG Targets และการสร้างกลไกการติดตามที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับสู่การเป็นมหาวิทยาลัยต้นแบบด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อจำกัดของการวิจัยนี้คือ การศึกษาได้มุ่งวิเคราะห์เฉพาะเอกสารแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลเพียงแหล่งเดียว จึงอาจไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของการดำเนินการจริงในเชิงปฏิบัติของมหาวิทยาลัยได้อย่างครบถ้วนในทุกมิติและช่วงเวลา นอกจากนี้ การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงแบบโดยนัย (Implicit Linkage) อาศัยการตีความตามบริบทของผู้วิจัย แม้จะมีการเทียบเคียงกับ SDG Targets อย่างเป็นระบบ แต่ก็ยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจเฉพาะบุคคล ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำหรือการดำเนินงานตามแผน อีกทั้ง การวิจัยนี้ไม่ได้มีการตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์กับเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือผู้บริหารมหาวิทยาลัยโดยตรง อันอาจทำให้มุมมองบางประการยังขาดความสมบูรณ์ในเชิง

นโยบายและการบริหารจัดการภายในองค์กร ข้อจำกัดดังกล่าวจึงควรได้รับการพิจารณาประกอบอย่างรอบด้าน หากจะมีการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อกำหนดแนวทางหรือพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ระดับการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ภายในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 โดยจำแนกความเชื่อมโยงทั้งในลักษณะความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage) และความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage) ผลการวิเคราะห์พบว่า แผนยุทธศาสตร์ฯ ได้กล่าวถึง SDGs จำนวน 11 จาก 17 เป้าหมาย (ร้อยละ 64.7) สะท้อนถึงระดับความตระหนักและความพยายามของมหาวิทยาลัยในการบูรณาการ SDGs อย่างเป็นระบบในเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะในมิติสำคัญ ได้แก่ SDG 9 (อุตสาหกรรมและนวัตกรรม), SDG 8 (เศรษฐกิจและการจ้างงาน), SDG 17 (ความร่วมมือระหว่างประเทศ) และ SDG 4 (การศึกษา) ซึ่งเชื่อมโยงทั้งในระดับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด สอดคล้องกับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมนวัตกรรม พัฒนาทุนมนุษย์ และเสริมสร้างเครือข่ายสากล

ผลการวิเคราะห์เชิงประเภทของความเชื่อมโยง พบว่ารายการส่วนใหญ่ปรากฏในลักษณะความเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Linkage) มากกว่าความเชื่อมโยงโดยชัดแจ้ง (Explicit Linkage) โดยเฉพาะในระดับโครงการและตัวชี้วัดทั่วไป ทั้งนี้ การกล่าวถึง SDGs ในระดับตัวชี้วัดหลักด้านยุทธศาสตร์ (CKPIs) ยังมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับระดับอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนโอกาสในการพัฒนา CKPIs ที่สามารถเชื่อมโยงกับ SDG Targets ได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาในภาพรวม ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นระดับ “ความครอบคลุม” (Coverage) ของ SDGs อยู่ในระดับปานกลาง โดยกล่าวถึง 11 จาก 17 เป้าหมาย ขณะที่ระดับ “ความเน้น” (Emphasis) พบว่า SDG 9, SDG 8, SDG 17 และ SDG 4 ปรากฏอย่างเด่นชัดในหลายระดับของแผน ในทางกลับกัน SDG 1, 2, 5, 6, 14 และ 15 ไม่ปรากฏเลย ซึ่งสะท้อนข้อจำกัดด้านขอบเขตพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่ยังไม่ครอบคลุมบางประเด็นด้านสังคม ความเหลื่อมล้ำ และสิ่งแวดล้อมโดยตรง อย่างไรก็ตาม ช่องว่างดังกล่าวสามารถพัฒนาเป็นแนวนโยบายหรือโครงการเสริมในอนาคต อาทิ การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ การจัดการทรัพยากรน้ำ และการขับเคลื่อนประเด็นสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน

โดยสรุป ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาต่อในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยเฉพาะข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่

1. การพัฒนากรอบระดับสถาบันเพื่อกำกับทิศทางการทำงานด้าน SDGs อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจหรือศูนย์ข้อมูลติดตาม
2. การกำหนด SDG Targets เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดหลัก (CKPIs) และแผนกลยุทธ์ เพื่อให้เชื่อมโยงกับกรอบประเมินระดับโลกได้โดยตรง
3. การขยายขอบเขตการดำเนินงานไปสู่ SDGs ที่ยังไม่ปรากฏ โดยเฉพาะประเด็นด้านความยากจน ความเท่าเทียมทางเพศ และสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐาน

4. การออกแบบโครงการตามกรอบ SDG Targets อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินผลลัพธ์และรองรับการจัดอันดับระดับนานาชาติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการบูรณาการ SDGs ในแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2567 - 2570 มีความชัดเจนในเชิงโครงสร้าง แต่ยังมีช่องว่างในระดับตัวชี้วัดหลัก (CKPIs) และบางเป้าหมายของ SDGs ที่ยังไม่ถูกกล่าวถึง การใช้ประโยชน์จากผลการศึกษานี้สามารถแบ่งออกเป็นสองมิติหลัก ดังนี้

1. เชิงนโยบายและการวางแผนยุทธศาสตร์ หน่วยงานด้านนโยบายของมหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ในรอบต่อไป โดยเน้นการเชื่อมโยง CKPIs กับ SDG Targets อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดกลไกติดตามประสิทธิภาพของการบูรณาการ SDGs ที่วัดผลได้ชัดเจน

2. เชิงการบริหารจัดการภายใน ส่วนงานภายในสามารถใช้ข้อมูลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงาน/โครงการที่สนับสนุน SDGs เป้าหมายที่ยังไม่ถูกกล่าวถึง เช่น SDG 1, 2, 5, 6, 14 และ 15 อันจะช่วยเพิ่มความครอบคลุมของบทบาทมหาวิทยาลัยในประเด็นสิ่งแวดล้อมและความเท่าเทียม

ผลการวิจัยครั้งนี้เปิดประเด็นสำหรับคำถามวิจัยในอนาคต อาทิ

- มหาวิทยาลัยสามารถกำหนดกลไกติดตามผลการบูรณาการ SDGs ในระดับหน่วยงานอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

- การบูรณาการ SDGs ในแผนยุทธศาสตร์ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางวิชาการ การบริการสังคม หรือการจัดอันดับระดับนานาชาติ อย่างไร

- องค์ประกอบของ “SDG ที่ไม่ถูกกล่าวถึง” ในแผน ควรได้รับการส่งเสริมผ่านกิจกรรมรูปแบบใดจึงจะเหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัย

การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรขยายขอบเขตจากการวิเคราะห์เอกสาร ไปสู่การวิจัยภาคสนาม หรือการวิเคราะห์ผลกระทบเชิงรูปธรรมของแผนต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ลึกซึ้ง และสนับสนุนการพัฒนาเชิงกลยุทธ์อย่างยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการต่างประเทศ. (2564). รายงานผลการทบทวนการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030

ระดับชาติโดยสมัครใจของไทย พ.ศ. 2564. https://image.mfa.go.th/mfa/0/OznAy3tii2/E-booking/VNR_2021__TH_.pdf

ธีรเสถียร ศิริธนานนท์. (2565). การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน.

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(2), 1-13.

นพวรรณ มาดารัตน์. (2562). การวิเคราะห์ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 5(1), 35-45.

- มานะ สีนุรวงษานนท์, นัฐยา บุญกองแสน, และ กชกร หวังเติมกลาง. (2566). การศึกษากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 6(5), 527-544.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567ก). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. <https://sustainability.mahidol.ac.th/>
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567ข). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2567 - 2570)*.
<https://op.mahidol.ac.th/pl/wp-content/uploads/2024/07/MAHIDOL-UNIVERSITY-STRATEGIC-PLAN-2024-2027.pdf>
- ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ, และ เกียรติริ เจริญวิศาล. (2567). การบูรณาการเมืองไม่ซีซีดีด้วยมิติของ SDGs. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 6(1), 28-39.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580*.
<https://www.nesdc.go.th/nscr/main/>
- สรารุช แพพวก, และ สมบูรณ์ ศิริสรริทธิ. (2566). แนวทางการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 10(2), 171-191.
- สรสินธุ์ ฉายสินสอน. (2567). การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนภายใต้เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs). *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 29(1), 98-116.
- Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., & Woelm, F. (2020). *The Sustainable Development Goals and COVID-19: Sustainable Development Report 2020*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108992411>
- SDG Move. (2567). *ฐานข้อมูลเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)*. <https://www.sdgmove.com/>
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*.
<https://sdgs.un.org/2030agenda>